

УДК 343.988:[343.61-053.2/.5]

Зеленяк П. А. – ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0615-0803>

Віктимологічна профілактика злочинів проти життя та здоров'я дітей

Досліджено особливості застосування заходів віктимологічної профілактики злочинів проти життя та здоров'я дітей. Визначено види цих злочинів. Зауважено, що особливої уваги потребує аналіз злочинів, учинених спеціальним суб'єктом (батьками або особами, що їх замінюють). Необхідність дослідження жертви злочину зумовлена підвищенням ефективності профілактики конкретних злочинів та профілактики злочинності шляхом впливу на потенційного потерпілого. Схарактеризовано сучасний стан і тенденції віктимізації дітей у контексті злочинів проти життя та здоров'я. Констатовано значущість охорони життя і здоров'я неповнолітнього, а також визначено особливості кримінальної відповідальності, передбаченої за посягання на нього. Важливим для розуміння потенційної віктимності дитини є визначення середовища, у якому відбувається її становлення, віктимогенних факторів та умов. Оскільки процес віктимізації є динамічним, що обумовлено взаємодією різноманітних складових – сукупністю обставин у житті дитини й суспільства, які детермінують процес перетворення особистості на жертву злочину, вони так чи інакше сприяють його реалізації. Специфіка дитини як потерпілого зумовлена віком, рівнем знань, недостатнім життєвим досвідом, конформними якостями тощо. Проаналізовано нормативно-правові засади діяльності суб'єктів віктимологічної профілактики, систему заходів, яких вони вживають. Запропоновано шляхи вдосконалення віктимологічної профілактики на загальносоціальному, спеціальному й індивідуальному рівнях.

Ключові слова: діти; неповнолітні; злочин; життя та здоров'я дітей; жертва злочину; віктимологічна профілактика; заходи віктимологічної профілактики; суб'єкти віктимологічної профілактики.

Постановка проблеми. Діти є найбільш незахищеною та вразливою соціальною групою, адже стають жертвами злочинів проти життя та здоров'я. Рівень віктимізації українського суспільства залежить від ступеня захищеності прав і свобод людини. Слід констатувати, що нині віктимізація населення суттєво активізувалася, оскільки загалом знизився показник захищеності громадян. Попри призупинення зростання рівня злочинності, навіть без урахування латентності, ступінь віктимності населення залишається високим. Брак повних даних про дітей, що стали жертвами злочинів проти життя та здоров'я, обмежує можливість впливу на їхню віктимність.

Проблема психотравмувальних наслідків насильства для дитини має не тільки психологічний, а й соціальний і юридичний аспекти. Порушення, що виникають у зв'язку насильством,

позначаються на всіх сферах розвитку й діяльності дитини, призводять до стійких особистісних змін, обмежень подальшої реалізації особистості. Занепокоєння викликає не тільки факт учинення насильницького злочину щодо дитини, а й наслідки, які можуть вплинути на все подальше життя. Учені розрізняють найближчі та віддалені наслідки вчиненого насильства щодо дітей. До найближчих наслідків належать фізичні травми, гострі психічні порушення та будь-яка форма агресії, бажання бігти, сховатися, глибокої загальмованості, зовнішньої байдужості. Дитина гостро переживає страх, тривогу та гнів. У дітей старшого віку можливий розвиток тяжкої депресії з відчуттям власної неповноцінності. Серед віддалених наслідків виокремлюють порушення фізичного та психічного розвитку дитини, різноманітні соматичні захворювання, особистісні й емоційні порушення, соціальні наслідки.

Гостро постала проблема жорстокого поводження з дитиною в родині, яке не тільки спричиняє агресивну поведінку стосовно інших дітей, але й призводить до насилля та жорстокості в дорослому житті, перетворює фізичну агресію на стиль життя особи. Високий рівень агресії визначає вибір людиною відповідних форм поведінки, наприклад, зростають показники реактивної агресії, роздратованості. Часто жорстокість обумовлена не тільки емоційно, вона зароджується на підґрунті інтелектуальної нездатності та фанатизму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслені питання досліджували вітчизняні й іноземні вчені, а саме: Г. Гассер, Б. М. Головкін, А. О. Джужа, О. М. Джужа, А. І. Долгова, В. І. Женунтій, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, Г. Еленбергерг, О. Г. Колб, О. М. Костенко, Н. Ф. Кузнецова, В. В. Лунєєв, М. І. Мельник, Б. Мендельсон, В. С. Мінська, Є. М. Моїсеєв, В. І. Осадчий, В. І. Полубинський, В. Я. Рибальська, Д. В. Рівман, А. В. Савченко, В. О. Туляков, Л. В. Франк, Г. Хентіг, Г. І. Чечель, А. Фаттах та ін.

Аспекти поведінки жертви злочинів, її правового захисту, розроблення заходів віктимологічної профілактики висвітлювали сучасні дослідники, а саме: В. А. Туляков у праці «Вчення про жертву злочину: соціальні та правові основи», у монографіях О. М. Джужі, Є. М. Моїсеєва «Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарний аспекти)», О. М. Джужі «Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма», А. О. Джужі «Віктимологічні засади запобігання злочинам в Україні: теорія та практика».

Виклад основного матеріалу. Попри значну кількість здійснених наукових досліджень, які надали можливість сформулювати фундаментальні засади кримінологічної віктимології та систему віктимологічної профілактики, нині потребує подальшого вивчення питання захисту дітей від злочинів, що посягають на життя та здоров'я, а також розроблення заходів віктимологічної профілактики щодо дітей.

В Україні діє розгалужена система нормативно-правових актів, які безпосередньо закріплюють юридичний механізм забезпечення, охорони та захисту прав дитини в Україні. Цей механізм загалом відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту прав дитини.

У ст. 6 «Дитина» Сімейного кодексу України визначено правовий статус дитини як особи до досягнення нею повноліття. Малолітньою вважають дитину до досягнення нею віку чотирнадцяти років. Неповнолітньою є дитина віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років [1].

У ст. 3 Конституції України проголошено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [2].

До злочинів, що посягають на життя та здоров'я дитини, належать діяння, що передбачені розділом II «Злочини проти життя та здоров'я» Кримінального кодексу України (ст. 115–145) [3]. Це суспільно небезпечні протиправні діяння, що посягають на життя, здоров'я особи, руйнують і спотворюють найважливіші блага, а також наражають на небезпеку заподіяння їм шкоди. У розділі об'єднано посягання на два різні родові об'єкти – життя та здоров'я особи. Кожний злочин проти життя завжди пов'язаний із заподіянням шкоди здоров'ю, проте не кожне посягання проти здоров'я зашкоджує життю. Життя і здоров'я особи також є безпосередніми об'єктами відповідних злочинів [4].

Специфічні ознаки аналізованих злочинів, що мають обтяжуючі обставини, окреслено в п. 2 ч. 2 ст. 115 (умисне вбивство), ст. 117 (умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини), ч. 3 ст. 120 (доведення до самогубства), ч. 3 ст. 130 (зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби), ч. 2, 3 ст. 133 (зараження венеричною хворобою), ст. 135 (залишення в небезпеці), ч. 2, 3 ст. 136, 137 (неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я

дітей), ч. 2 ст. 140 (неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником), ст. 141 (порушення прав пацієнта), ч. 2 ст. 142 (незаконне проведення дослідів над людиною), ч. 2, 3 ст. 144 [3].

У ч. 6 ст. 67 КК України визначено обставини, які обтяжують покарання. За кримінально-правовим змістом обставини, які обтяжують покарання, є більш конкретними показниками ступеня тяжкості вчиненого злочину. У кримінальному законодавстві, а саме в ст. 65 КК України «Загальні засади призначення покарання», вказано на обставини як на самостійний чинник, що впливає на призначення конкретної міри покарання. Законодавець виокремив їх як чинник, що впливає на призначення покарання одночасно зі ступенем тяжкості вчиненого злочину, тому суд і враховує відповідні обставини в межах зазначеного чинника.

У цьому контексті слід акцентувати увагу на важливості охорони життя і здоров'я неповнолітнього, особливостях кримінальної відповідальності, передбаченої за посягання на нього. Специфіка дитини як потерпілого пов'язана з віком, рівнем знань, обмеженістю життєвого досвіду, конформними рисами тощо. На цій підставі встановлено обтяжуючі ознаки в кримінальному законодавстві, розроблено систему захисту зазначеної категорії.

Важливим для вивчення потенційної віктимності дитини є дослідження середовища, у якому перебуває дитина, процесу її формування, віктимогенних факторів та умов. Оскільки процес віктимізації є динамічним, зумовлений взаємодією різноманітних складових компонентів – сукупністю обставин у житті дитини й суспільства, які детермінують процес перетворення особи на жертву злочину, вони сприяють його реалізації. Віктимізація пов'язана з різноманітними явищами об'єктивного та суб'єктивного спрямування, які підвищують можливість дитини стати жертвою злочину, оскільки певні властивості дитини визначають ступінь її вразливості до злочинів.

Зміст віктимності дитини охоплює особистісний і ситуативні компоненти. Особистісний компонент віктимності дитини визначає риси суб'єктивного спрямування, що підвищує вразливість до посягань на життя та здоров'я. Ситуативний компонент віктимності містить сукупність обставин об'єктивного характеру, що формують особистісні компоненти або підвищують їх роль і значення в процесі віктимізації дитини.

Основним чинником віктимності неповнолітніх є їхній вік, що зумовлює незавершеність формування особи в біологічному контексті, з огляду на це – неможливість дати опір злочинним

посяганням, у соціальному аспекті – нездатність адекватно оцінювати обстановку, унаслідок чого виникає вірогідність стати жертвою злочину [5].

Віктимні риси, притаманні дітям, учені поділяють на дві групи – загальні й індивідуальні. До загальних (що властиві віку дітей) належать: довірливість, наївність, допитливість, невміння адекватно реагувати на ситуацію, відставання психічного розвитку від фізичного, перевага у психічній діяльності процесів збудження над гальмуванням, фізична слабкість. Індивідуальні психічні властивості поділяють на біопсихологічні, власне психологічні та соціально-психологічні. До власне психологічних належать агресивність, тривожність, жорстокість, схильність до ризику, емоційна неврівноваженість; до соціально-психологічних – потреба у спілкуванні, самоствердженні, незнання головних методів забезпечення особистої безпеки; до психологічних – тип темпераменту, наявність певних рис характеру [6].

Взаємодія суб'єктивних та об'єктивних факторів призводить до віктимізації дитини, стимулює процес перетворення дитини на потенційну жертву. Тому, досліджуючи детермінанти віктимізації, необхідно визначити механізм, який становить систему елементів й етапів зміни віктимності дитини внаслідок взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів. Об'єктивна (зовнішня) складова є комплексом умов, що наявні в суспільстві та яким притаманний віктимогенний потенціал, а суб'єктивні (внутрішні) фактори – це система психічних процесів, що формують віктимну мотивацію поведінки. З огляду на безпосередній характер соціального механізму віктимізації, віктимологічна профілактика має сприяти не тільки виявленню конкретних життєвих обставин потенційної жертви, а й моделюванню віктимогенної ситуації. Підвищена віктимність дітей пов'язана не тільки з їхніми психофізіологічними рисами, а й соціальними ролями, місцем у системі соціальних відносин, становищем, яке вони мають у сім'ї.

Жертвами злочинів проти життя та здоров'я є малолітні діти. Домашнє насильство над дітьми має високий рівень латентності, який підвищують страх перед дорослими та переконаність у тому, що ніхто не зможе допомогти дитині. Інколи неможливо розмежувати насильство над дитиною та злочинну недбалість щодо немовляти. Відчуття страху або сорому перед друзями та знайомими, острах перед осудом або висміюванням, що притаманно дитячому середовищу, дитина не завжди прагне розповідати про те, що відбувається. Внутрішні переживання негативно позначаються на розвитку дитини. У зв'язку із цим

насильство над дітьми необхідно досліджувати не тільки як кримінально-правову проблему, а й, передусім, як соціальну.

Запобіжна стратегія, принципи профілактичної роботи мають ґрунтуватися на припиненні злочину щодо дитини. Учені розробляли модель, що пояснює механізм дитячої віктимізації. Унаслідок дослідження циклу розвитку агресивних тенденцій у дитини було виявлено, що діти, стосовно яких було вчинено насильницькі дії, були агресивнішими до інших дітей: «індекс агресії» для ображеної дитини був вищим на 93 %, ніж в решту дітей. Передусім це властиво для дітей, щодо яких вчиняли насильство в сім'ї: така дитина має нижчу здатність опрацьовувати інформацію та розв'язувати проблеми міжособистісного спілкування в толерантній формі [7]. Модель агресивної поведінки, що відтворюється в ранньому дитинстві, може екстраполюватися на майбутні дії. Віктимізація дитини детермінує криміналізацію дорослого. Тому завдання віктимологічної профілактики полягає в тому, щоб не допустити цього.

Слід акцентувати увагу й на можливій «вторинній» віктимізації, яка з'являється в процесі судового розгляду під час відтворення обставин злочину. У бесіді з дитиною про вчинений злочин не може бути допущено безтактну, грубу поведінку або зневажливе ставлення до дитини, осуд її. Несприйняття жертви її найближчим оточенням, нерозуміння та осуд будуть спричиняти де соціалізацію: дитина може залишити дім, родину, уживати алкоголь, наркотики, потрапити до девіантного середовища, наслідком чого стає вторинна віктимізація.

Виявлення всіх соціальних явищ і процесів у взаємозв'язку має вагомe значення для розроблення заходів віктимологічної профілактики, що будуть сприяти мінімізації (нейтралізації) явищ і процесів, які породжують злочинність.

Віктимологічна профілактика – це комплекс заходів, які здійснюють державні органи та громадські організації, спрямовані на зниження в населення й окремих громадян ризику стати жертвами злочинних посягань [9]. Заходи віктимологічної профілактики мають ґрунтуватися на: сукупності знань про жертву, особливості її поведінки до, під час, і після вчинення злочину, специфіці відносин «злочинець – жертва», конкретних життєвих обставинах, що спричинили перетворення особи на жертву злочину. Завданням віктимологічної профілактики на сучасному етапі є наукове пояснення та прогнозування віктимологічних процесів з метою забезпечення інтенсифікації профілактичного впливу на злочинність на підставі

нетрадиційних підходів, в основі яких перебуватиме особа, яка за певних обставин може стати жертвою злочинного посягання.

Нині розроблено правові засади віктимологічної профілактики, які охоплюють Декларацію ООН «Основні принципи правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою», кримінальне процесуальне, кримінальне законодавство України, що відображає та частково вирішує окремі загальні питання віктимологічного запобігання злочинам, закони України «Про Національну поліцію», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про соціальні послуги», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», Указ Президента України «Про Концепцію забезпечення захисту законних прав та інтересів осіб, які потерпіли від злочинів» тощо.

Сформовано складну багатосуб'єктну систему нейтралізації віктимізації як населення загалом, так й окремих соціальних груп. Ця система є комплексом практичних заходів із перетворення соціальних відносин відповідно до мети девіктимізації особи, обмеження негативних наслідків кримінальних ексцесів для соціуму, дотримання режиму законності, принципу справедливості.

Процес виявлення потенційних потерпілих слід спрямувати за трьома напрямками: від ситуації, коли, виявляючи й аналізуючи обстановку, визначають конкретно потенційно вразливих у цій ситуації осіб; від злочинця, коли шляхом вивчення його зв'язків або типової поведінки встановлюють коло можливих потенційних потерпілих від його дій; від потерпілого, коли на конкретну особу «виходять» через притаманні їй віктимні риси [8].

Суб'єктами віктимологічної профілактики є державні органи, громадські організації, посадові особи, громадяни, що здійснюють заходи традиційної профілактики. Також можуть створювати спеціальні структури, що забезпечують роботу з жертвами в аспекті їх захисту від протиправних посягань. Це, зокрема, органи соціального захисту населення.

Заходи індивідуального впливу доцільно розділити на два види: заходи переконання і заходи допомоги. Заходи переконання можуть бути захисними і виховними. Це бесіди, роз'яснення про те, як не стати жертвою злочину, як зберегти здоров'я та майно. Віктимологічна профілактика також полягає в запобіганні пияцтву. До заходів допомоги належить, передусім, організація спеціальних консультативних пунктів, центрів соціально-психологічного захисту громадян від злочинів, основним завданням яких є інформування населення про заходи захисту від злочинів. У пунктах і центрах психологічної допомоги необхідно організувати групові й індивідуальні консультації з потенційними

жертвами злочинів, на яких слід надавати їм соціально-психологічну допомогу, прогнозувати їхню індивідуальну віктимну поведінку, виявляти й намагатися разом із ними нейтралізувати віктимологічно значущі риси особи, особливості поведінки.

Важливе значення має психопрофілактична робота з дітьми з девіктимізації – активне навчання для формування соціально важливих навичок. Таку діяльність може бути реалізовано у формі групових навчань (тренінгів), наприклад, у навчальних закладах.

На жаль, віктимологічна профілактика не може розв'язати всі проблеми. У поєднанні із заходами традиційної профілактики вона суттєво може підвищити ефективність профілактики злочинності шляхом застосування комплексних заходів. Тому не можна нехтувати потенціалом віктимологічної профілактики чи ігнорувати його, оскільки це суттєво обмежить можливість протидії злочинності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 10 січ. 2002 р. № 2947-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>. – Назва з екрана.
2. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.
4. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України : курс лекцій / А. В. Савченко, В. В. Кузнецов, О. Ф. Штанько. – Київ : Паливода А. В., 2005. – 640 с.
5. Віктимологія : навч. посіб. / [В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.]; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 308 с.
6. Юрченко О. Ю. Проблеми безпеки дітей в соціальних мережах та Інтернеті (віктимологічний аспект) [Електронний ресурс] / О. Ю. Юрченко // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3-1. – С. 336–338. – Режим доступу: http://pap.in.ua/3-1_2013/8/Yurchenko%20O.Yu.pdf. – Назва з екрана.
7. Варчук Т. В. Віктимологія : учеб. пособие / Т. В. Варчук, К. В. Вишневецкий ; под ред. С. Я. Лебедева. – М. : ЮНИТИ-ДАНА ; Закон и право, 2008. – 191 с.
8. Франк Л. В. Потерпевший от преступления и проблемы советской виктимологии / Л. В. Франк. – Душанбе, 1977. – С. 110.
9. Джужа А. О. Віктимологічні засади запобігання злочинам в Україні: теорія та практика : монографія / А. О. Джужа. – Київ : НАВС, 2017. – 416 с.

REFERENCES

1. Simeinyi kodeks Ukrainy: vid 10 sich. 2002 r. No. 2947-III [Family Code of Ukraine from January 10, 2002, No. 2947-III]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> [in Ukrainian].

2. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-VR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-VR]. (n.d.). *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: vid 5 kvit. 2001 r. No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001, No. 2341-III]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

4. Savchenko A.V., Kuznetsov V.V., & Shtanko, O.F. (2005). *Suchasne kryminalne pravo [Modern criminal law of Ukraine]*. Kyiv: Palyvoda A.V. [in Ukrainian].

5. Holina, V.V., Holovkin, B.M., & Valuiska, M.Yu. (et al.). (2018). *Viktymolohiia [Victimology]*. V.V. Holina, B.M. Holovkin (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

6. Yurchenko O.Yu. (2013). Problemy bezpeky ditei v sotsialnykh merezhakh ta Interneti (viktymolohichnyi aspekt) [Child safety issues in social networks and the Internet (victimological aspect)]. *Porivnialno-analitychne pravo, Comparative analytical law, 3-1*, 336-338. Retrieved from http://pap.in.ua/3-1_2013/8/Yurchenko%20O.Yu.pdf [in Ukrainian].

7. Varchuk, T.V., & Vishneveckii, K.V. (2008). *Viktymologiya [Victimology]*. S.Ya. Lebedev (Ed.). Moscow: YUNITI-DANA; Zakon i pravo [in Russian].

8. Franck, L.V. (1977). *Poterpevsii ot prestupleniia i problem sovetskoi viktymologii [Victims of crime and problems of Soviet victimology]*. Dushanbe [in Russian].

9. Dzhuzha, A.A. (2017). *Viktymolohichni zasady zapobihannia zlochynam v Ukraini: teoriia ta praktyka [Victimological Principles for the Prevention of Crime in Ukraine: Theory and Practice]*. Kyiv: NAVS [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 26.09.2018

Zeleniak P. – Postgraduate Student of the Department of Criminology and Penal Law of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0615-0803>

Victimological Prevention of the Crimes Against Children's Life and Health

In the article the features of application of measures of victimological prevention of crimes against children's life and health are explored. The types of crimes encroaching on children's life and health are defined. Particular attention requires the analysis of crimes committed by a special subject (parents or persons substituting them). The need to study a victim of a crime is due to an increase in the effectiveness of the prevention of specific crimes and the prevention of crime through the impact on the potential victim. The current state and trends of victimization of children from crimes against life and health are characterized. The importance of protecting the life and health of a minor, and the features of criminal liability, which is foreseen for encroachment on him, is determined. It is important to understand the potential victim of a child to determine the environment in which the child is located, the process of its formation, victimogenic factors and conditions. Since the victimization process is dynamic, due to the interaction of various components – a combination of circumstances in the life of the child and society, which determine the process of transforming the person into a victim of crime, they contribute one way or another to its implementation. The conditions of victimization

are various phenomena of objective and subjective nature, which increase the child's ability to become a victim of a crime, because certain characteristics of the child determine the degree of its vulnerability to crime. The specifics of the child as a victim are due to age, level of knowledge, limited experience of life, conformal qualities, etc. This contributed not only to the allocation of aggravating features in criminal legislation, but also to the development of a system of protection for this category of people. The normative-legal basis of the activity of the subjects of victimological prevention, the system of measures that are applied to them is analyzed. The factors that determine the victimhood of children, as well as the interaction of the personality of the minor and the specific life circumstances that contribute to victimization are identified. Improvement of measures of victimological prevention on the general social, special and individual levels is offered.

Keywords: children; minors; crime; life and health of children; victim of crime; victimological prevention; measures of victimological prevention; subjects of victimological prevention.